

ESIF finanšu instrumenti attīstībai

Eiropas Reģionālās attīstības fonds

Finanšu instrumenti

Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansētie finanšu instrumenti ir ilgtspējīgs un efektīvs veids, kā ieguldīt iedzīvotāju un uzņēmumu izaugsmē un attīstībā ES reģionos un pilsētās. Tie var atbalstīt plašu attīstības mērķu loku, lai dotu labumu daudziem un dažādiem saņēmējiem, ar iespēju finansējumu izmantot atkārtoti turpmākām investīcijām.

Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) ir viens no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, kas dod ieguldījumu gudrā, ilgtspējīgā un iekļaujošā izaugsmē, kā arī ir vērsts uz to, lai pastiprinātu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju ES reģionos un pilsētās.

Lai atbalstītu ekonomisko izaugsmi, radītu jaunas darba vietas un mazinātu reģionālās atšķirības, ERAF kopējais budžets no 2014.-2020. gadam ir gandrīz 200 miljardi EUR.

ERAF atbalstu var piešķirt gan kā dotācijas, gan arvien vairāk finanšu instrumentu veidā.

Līdz 2013. gada beigām gandrīz 9 miljardi EUR no ERAF līdzekļiem bija izmaksāti finanšu instrumentu ietvaros, nodrošinot aizdevumus, garantijas un ieguldījumus pašu kapitālā gandrīz katrā ES dalībvalstī. Vairāk kā 200 000 indivīdu un uzņēmumu saņēma atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai, pilsētvides projektiem un investīcijās energoefektivitātē un atjaunojamos enerģētiskajos resursos. Aptuveni 90% no šī atbalsta bija mazu un vidēja lieluma uzņēmumu darbības attīstībai.

Finanšu instrumenti

- ir jāatmaksā;
- atrodas apgrozībā, t.i., atmaksātais finansējums tiek atkārtoti izmantots tajā pašā teritorijā;
- ir piemēroti finansiāli dzīvotspējīgiem projektiem, t.i., tādiem, kuri var radīt pietiekami lielus ienākumus vai ietaupījumus, lai atmaksātu saņemto atbalstu;
- ir izveidoti, lai piesaistītu līdzfinansējumu no citiem avotiem, ieskaitot privātās investīcijas, lai palielinātu pieejamā finansējuma apjomu, īpaši nozarēs/teritorijās, kurās ir problēmas ar finanšu pieejamību;
- var būt aizdevumu, garantiju vai pašu kapitāla veidā;
- var arī atbalstīt piedāvājuma puses attīstību, ieguldot tirgus attīstībā;
- var tikt izmantoti papildinošā veidā kopā ar dotācijām; un
- var tikt pārvaldīti ar nacionālo vai reģionālo banku, starptautisko organizāciju, tādu kā Eiropas Investīciju banka vai Eiropas Investīciju fonds, finanšu starpnieku un vadošo iestāžu (tikai aizdevumu un garantiju gadījumā) palīdzību.

Atzīstot finanšu instrumentu priekšrocības, laikā no 2014.-2020. gadam to izmantošana ir attiecināma uz **visiem tematiskajiem mērķiem**, un paredzams, ka turpmāk to izmantošana pieaugs, pateicoties uzlabotām un elastīgākām izmantošanas iespējām.

ERAF līdzfinansētos finanšu instrumentus **potenciāli var izmantot visās dalībvalstīs un reģionos ERAF finansēto darbības programmu norādītajās investīciju prioritātēs**, ar nosacījumu, ka tie ir vērsti uz **identificētām tirgus nepilnībām**, t.i., jomās, kurās bankas nevēlas aizdot un/vai privātais sektors nevēlas investēt (piemēram, ja tirgus nepiedāvā pietiekami daudz kapitāla MVU/uzņēmējdarbības uzsācējiem, ja finansējums nav pieejams pietiekamā apjomā augstas izaugsmes uzņēmumiem vai gadījumos, ja komercbanku kreditēšana ir ierobežota vai saistīta ar nosacījumiem, kurus uzņēmumi nevar izpildīt).

Tādējādi finanšu instrumenti var dot ieguldījumu plaša ERAF investīciju prioritāšu loka sasniegšanā, piemēram:

- veicinot investīcijas pētniecībā un attīstībā;
- paplašinot platjoslas sakaru pieejamību un ātrgaitas tīklu izvēršanu, un IKT produktu, pakalpojumu un e-komercijas attīstīšanu;
- atbalstot MVU izaugsmes spējas un iesaistīšanos inovāciju procesos, ieskaitot jaunu uzņēmējdarbības modeļu attīstīšanu;
- veicinot atjaunojamās enerģijas ražošanu un sadali, energoefektivitāti un atjaunojamās enerģijas izmantošanu uzņēmumos, publiskajā infrastruktūrā un mājokļos;
- ieguldījumos, lai pielāgotos klimata pārmaiņām;
- ieguldot atkritumu un ūdenssaimniecības nozarēs;
- uzlabojot apkārtējo vidi pilsētās, ieskaitot piesārņoto vietu atjaunošanu;
- atbalstot ražošanas pāreju uz zema oglekļa emisiju ekonomiku; un
- atbalstot multimodālu un videi draudzīgu transportu un reģionālo mobilitāti.

Papildus tam, tā kā ERAF atbalstam ir jākoncentrējas uz vairākām galvenajām prioritārajām jomām, kas ir pazīstama kā „tematiskā koncentrācija”, ir sagaidāma relatīvi augsta finanšu instrumentu izmantošanas pakāpe tādās jomās kā pētniecība un attīstība, MVU atbalsts, energoefektivitāte un atjaunojamie enerģētiskie resursi.

Tāpēc ERAF līdzfinansētos finanšu instrumentus var izmantot, lai **atbalstītu plašu projektu loku** – no publiskās infrastruktūras vai produktīvo investīciju projektiem līdz atbalstam māsaimniecībām energoefektivitātes rādītāju uzlabošanai viņu mājās.

Potenciāli var tikt īstenots **plašs ERAF finanšu instrumentu loks**:

- **Aizdevumi**, kas var būt pieejami, kad tos nepiedāvā komercsektors (piemēram, bankas), vai arī tie var būt pieejami ar labākiem nosacījumiem nekā komerciālie aizdevumi (piemēram, ar zemākām procentu likmēm, ilgākiem atmaksas periodiem vai ar zemākām nodrošinājuma prasībām). Piemēram, var tikt piedāvāti bezprocentu uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevumi noteikta reģiona uzņēmējiem, kuri vēlas izveidot savus MVU.

- **Mikrokredīti**, kas ir mazāki aizdevumi cilvēkiem, kuri dažkārt ir izslēgti no finanšu pakalpojumu saņēmēju loka. Tie bieži tiek piedāvāti uz īsu termiņu ar zemām nodrošinājuma prasībām vai vispār bez tām. Piemērs varētu būt mikroaizdevumu fonds, kas piedāvā palīdzību aizdevumu veidā, ar mērķi atbalstīt individuus ar īpašām vajadzībām, individuālos komersantus, partnerības, ierobežotas atbildības sabiedrības un trešā sektora uzņēmumus reģionā.
- **Garantijas** dod paļāvību aizdevējam, ka tā kapitāls tiks atmaksāts, ja aizņēmējs nepilda saistības. Piemēram, pretgarantijas var tikt vērstas pret valsts MVU aģentūru garantijas portfeli, tādējādi galu galā samazinot MVU uzņēmējdarbības finansēšanas izmaksas un veicinot finansējuma pieejamību MVU konkrētajā valstī.
- **Pašu kapitāls**, kad kapitāls tiek investēts apmaiņā pret pilnīgām vai daļējām uzņēmuma īpašuma tiesībām. Pašu kapitāla investors var uzņemties zināmu uzņēmuma vadības kontroli un var saņemt daļu uzņēmuma peļņas. Tas var ietvert riska kapitālu un agrīnā posma kapitālu (darbības sagatavošanas un sākuma finansējumu). Ieguldījumu atdeve ir atkarīga no uzņēmuma izaugsmes un rentabilitātes un tiek nopelnīta, kad investors pārdod savas uzņēmuma daļas („izstāšanās”) citam investoram vai caur sākotnējo publisko piedāvājumu (SPP). Līdzfinansēti reģionāli riska kapitāla fondi, piemēram, ir veiksmīgi investējuši tādās nozarēs kā zinātnes par dzīvību, IT/komunikācijas, rūpniecība/transports, tirdzniecība un enerģētikas/apkārtējās vides aizsardzības tehnoloģijas.

Finanšu instrumentus var piedāvāt arī apvienojumā ar dotācijām un citiem palīdzības veidiem. Bieži vien kā priekšnosacījums investīciju finansējuma piesaistīšanai ir nepieciešamība uzlabot investīciju gatavības pakāpi. Konsultatīvo un cita veida atbalstu var dotēt, izmantojot ERAF.

ERAF līdzfinansētie finanšu instrumenti var dot nozīmīgu ilgtermiņa ieguldījumu tirgus attīstībā caur piedāvājuma puses attīstīšanu un atbalstīšanu, stimulējot un atbalstot komerciāli dzīvotspējīgus projektus un paverot jaunas tirgus iespējas. Tie var arī radīt iespējas investoriem un finanšu starpniekiem, jo, publiskajam sektoram piedaloties finanšu instrumentos un ar to saistītajā risku dališanā, projekti var kļūt pievilcīgāki investīcijām.

Papildu informācija

Papildu informācija par finanšu instrumentiem un reģionālo politiku:

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/financial-instruments/

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/financial_instruments_en.pdf

Vadlīnijas vadošajām iestādēm par finanšu instrumentiem ESIF programmās:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/fi_esif_2014_2020.pdf

Informācija par finanšu instrumentu ex-ante novērtēšanas metodoloģiju:

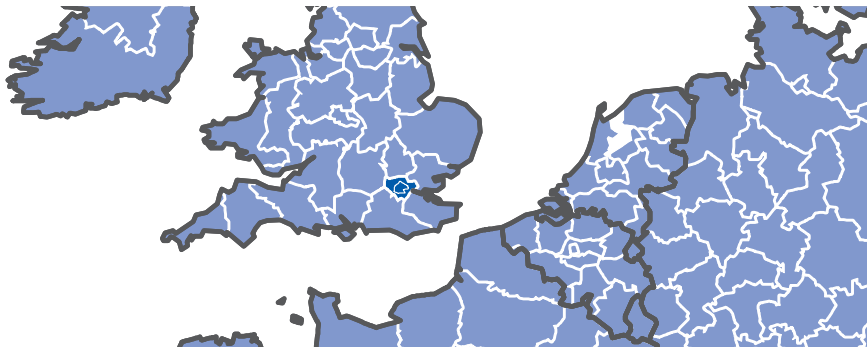
http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/financial-instruments/

'fi-compass' mājas lapa, konsultatīvo pakalpojumu platforma par ESIF finanšu instrumentiem:

<http://www.fi-compass.eu/>

Eiropas strukturālo un investīciju fondu tiesību akti:

http://ec.europa.eu/regional_policy/lv/information/legislation/regulations/

Londonas Zaļais fonds

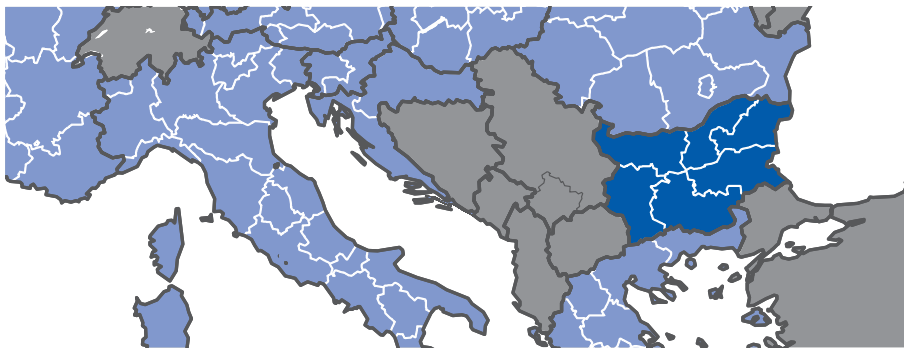
479 miljoni EUR
t.sk. ERAF 71 miljons EUR
Aizdevumi, pašu kapitāls,
garantijas
Energoeffektivitāte un
atkritumu apsaimniekošana
Apvienotā Karaliste

... atbalstot Londonas pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa izmešu līmeni ...

Londonas Zaļā fonda mērķi ir investīcijas energoeffektivitātē, atkritumu apsaimniekošanā un zaļajos sociālajos mājokļos. Tas ir izveidots, lai novērstu tirgus nepilnības, kas padara projektus (vai projektu daļas) pārāk riskantas privātajam sektoram, piemēram, neskaidrs tirgus pieprasījums, jauna vai topoša tehnoloģija vai neparasti ilgs sagatavošanas laiks pirms ieņēmumu rašanās.

Ietekmes prognozes paredz izveidot vairāk par 2 000 darbavietu, 215 000 tonnu CO2 ietaupījuma gadā un 330 000 tonnu poligonos novietotu atkritumu gadā.

Šis piemērs ilustrē ieguldījumu fonda struktūras elastību, lai paplašinātu īstenošanas iespējas, un to, kā finanšu instrumentam var piesaistīt papildu resursus un sekmēt lielāku privātā sektora ieguldījumu.

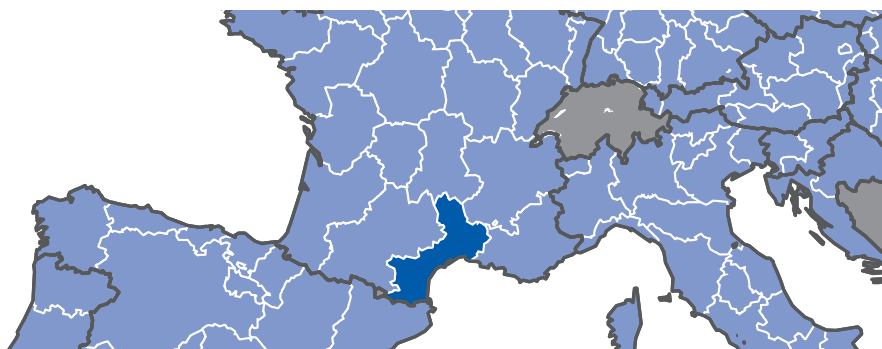
Pirmo zaudējumu portfeļa garantijas

60 miljoni eiro
t.sk., ERAF 51 miljons EUR
Garantija
MVU
Bulgārija

... piedāvājot finansējumu, ja MVU trūkst nodrošinājuma ...

Bulgārijā Pirmo zaudējumu portfeļa garantiju mērķis ir samazināt izvairīšanos no riska, finansējot MVU un ar to saistītās augstās nodrošinājumu prasības banku sektorā. Vietējo banku piedāvātās garantijas izpaužas zemākās procentu likmēs un zemākās nodrošinājuma prasībās MVU, pārraujot apburto loku: „nav kredīta – nav investīciju – nav izaugsmes – nav uzticības”. Fondā tiks atļauts izveidot aizdevumu portfeli ar vairāk kā 300 miljoniem eiro. Kopš 2011. gada no tā labuma ir guvuši gandrīz 4 000 MVU tirgū, kas tradicionāli nelabprāt ir atbalstījis mikrouzņēmumus, augsta riska projektus un inovatīvus risinājumus.

Šis piemērs parāda, kā garantiju izmantošana var palielināt aizdevumus no privātā sektora.

SAS JEREMIE Languedoc-Roussillon

11 miljoni EUR
t.sk., ERAF 5,5 miljoni
Pašu kapitāls
MVU
Francija

... reģionālās ekonomikas inovāciju, izaugsmes un konkurētspējas paaugstināšana ...

JEREMIE Languedoc-Roussillon iegulda pašu kapitālā, koncentrējoties uz jauniem uzņēmumiem ar augstu potenciālu, īpaši informācijas tehnoloģiju un veselības nozarēs. Ieguldījumu fonds papildus piedāvā arī aizdevumus un garantijas uzņēmējdarbībām dažādos to attīstības posmos.

Kopš 2010. gada 21 uzņēmējdarbība ir guvusi labumu no pašu kapitāla investīcijām, no kurām 2 jau ir spērušas nākamo soli, lai piesaistītu kapitālu biržā.

Šis piemērs ilustrē to, kā finanšu instrumentam var līdzekus piesaistīt būtiskas privātās investīcijas un paātrināt reģionālo MVU izaugsmi.

---

www.fi-compass.eu
contact@fi-compass.eu
© EIB (2015)

European Commission
Directorate-General
Regional and Urban Policy
Unit B.3 “Financial Instruments and IFIs’ Relations”
B-1049 Brussels

European Investment Bank
Advisory Services
fi-compass
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg